

KOhteena Länsi-puola

Riistarikkaan Puolan tyhjennysjahdissa on tekemisen meininki. Jahtikauden lopulla tapahtuva kantojen leikkaus sallii villisikojen kaadot ilman rajoituksia ja erillisiä kaatomaksuja. Kahteen jahtipäivään mahtui tusinan verran ammattimaisesti johdettuja ajoja, joissa ruuti paloi ja riistaa kaatui.

AJOJAHTIA PREUSSIN MALLIIN

TEKSTI: TIMO HÖYSNIEMI

Laukausten kaiku kiiri terävänä lumisen maiseman yllä. Katseeni haravoi entistä tehokkaammin edessä aukeavaa kosteikkoo. Lähestyvän ajon suunnasta kuului koiran lyhyt, mutta kiihkeä haukku. Yritin hahmottaa, mistä kohtaa siat mahdollisesti putkahtavat esiin. Aina ne tulevat kuitenkin jostain muualta, jos yleensäkin tulevat. Äkkiä jotain tummaa häivähti ruokojen seassa; villisika, vai ehkäpä koira? Kun hetkeen ei tapahtunut mitään, aloin jo epäillä nähneeni näkyjä. Sitten kasvustosta ilmestyi tummanpuhuva otus, joka osoittautui villisikaemakoksi. Matkaa oli toista sataa metriä, mutta sika lähestyi viistosti ojanvarrta seuraten. Annoin sen astella rauhassa kohti kohtaloaan. Nostin kiväärin hitaasti olkaani vasten ja saatuani sian tähtäimeen puristin liipaisimesta. Aseen jyrähdystä seurasi läiskähdys luodin löytyessä maalin. Sika horjui vielä neljällä jalalla kunnes toinen laukaus suisti sen nurin.

Alkoi kuulua ajomiesten ääniä, ja yksinäisen saksanmetsästysterrieri saapui kaadolle. Sitä ei kuollut sika jaksanut kauaa kiinnostaa. Ajomiehet raahasivat saaliin luokseni ja vanhin heistä suoritti nopeasti onnittelurituaalin. Aikaa ei tarvitty tällä kertaa kuusen-

havun hakemiseen, vaan sain lakkiini latvan lähimmästä talventörröttäjästä. Passit purettiin, ja parilla muullakin jahtimiehellä näytti olevan koristuksia päässään. Kostrzynin tyhjennysjahdin ensimmäinen ajo oli päättynyt.

TULO LÄNSI-PUOLAAN

Saavuimme lentäen Poznaniin, josta ajoimme bussilla parin tunnin matkan Saksan rajan tuntumassa olevaan Kostrzynin kaupunkiin. Majoituimme hyvätasoiseen hotelli Bastioniin, jonka nimi johtuu lähellä sijaitsevasta linnoituksesta. Kaupunki perustettiin Oder- ja Warta- jokiin yhtymäkohtaan liki tuhat vuotta sitten, ja se eli kulta-aikaansa vanhan Preussin valtakunnan kukoistaessa. Linnoituksen muurien sisällä mm. Fredrik Suuri virui nuoruudessaan vankina 1700-luvun alkupuolella. Toisen Maailmansodan pommituksissa Kostrzyn linnoituksineen raunioitui pahoin, ja seurauksena oli väestöromahdus. Nyt kaupunki tekee paluuta, ja toivottaa uuden hotellin myötä jahtivieraansa tervetulleiksi.

ENNEN JAHTIA

Ensimmäisen jahtipäivän aamuhämärässä kuusitoistapäinen joukkomme kerääntyi hotellin edustalle noustakseen bussiin. Vatsas-

sa lämmitti tukeva aamiainen, ja pieni pakkakanen oli yön aikana vaihtunut nollakeliksi. Ajoimme läheiselle metsästysmajalle, jossa isäntäväki jo odotteli meitä. Kiväärit olalla asetuimme riviin kuulemaan, mitä varallemme oli suunniteltu. Tervetuliaistoivotusten jälkeen jahdin johtaja kertasi tulkkien välityksellä metsästettävät lajit. Sallittua riistaa oli villisika ilman rajoituksia. Saksanhirvestä - joka nykyään tunnetaan isokauriina - luvallisia olivat naaraat ja vasat, sekä yksi uros. Uroksen kaatamisesta perittiin yhdeksän sadan euron maksu, jolloin ampuja sai sarvet mukaansa. Metsäkauriista tappolistalla olivat naaraat ja vasat. Metsäkaurispukin ampumisesta seurasi kolmen sadan euron sakko paikallisen metsästysseuran kassaan. Maksut oli tarpeen tuoda selkeästi esiin, jottei asiasta tarvitsisi jälkikäteen painia. Vahinkoeläimistä lainsuojattomia olivat kettu ja näättä. Varmuuden vuoksi kiinnitettiin huomio myös jahdissa käytettäviin koiriin, jotta ne tulisivat kaikille tutuiksi.

Seuraavaksi läpikäytiin turvallisuusmääräykset. Sikaa oli luvallista ampua korkeintaan noin neljänkymmenen metrin etäisyydelle ajon suuntaan, mutta kauriseläimiä vain ajosta pois päin. Tämä oli perusteltua, sillä ajoalueet olivat maksimissaan vain kymme-

Kirjoittajan hollille eksynyt emakko matkanjärjestäjän tarkasteltavana.

Passikortti on yksinkertaisen nerokas apuväline helpottamaan jahtia. Kuvan kortissa esimerkiksi seitsemällätoista miehellä päivän kolmannessa ajossa passipaikan numero on neljä.

niä hehtaareja. Sikaa ammuttaessa läheltä ase osoittaa alaviistoon, jolloin kohteen taustana on maa. Kauris saattaa pomppia korkeallekin houkutellen vaakalaukaukseen, joka on ehdottomasti kielletty ajoalueen suuntaan. Maastoa haravoi puolen tusinaa ajomiestä apunaan neljä koiraa. Heidän osansa ei ollut kadettava. Jokainen voi kuvitella itsensä ajomiehen saappaisiin keskelle sikoja ja kauriita vilisevää metsäsarkaa. Kun ympärillä paukkuu kuin talvisodassa, voi luottamus saaliinhimoisiin passimiehiin horjua. Joka tilanteessa on tärkeää säilyttää maltti ja maalaisjärki, sillä voimakaskaliiperisen aseensa ammus on vaarallinen niin kimmokkeena kuin vielä saaliseläimen lävistäneenäkin. Ampuminen tuli suorittaa seisten, eikä esimerkiksi reppujakkaralla istuen, jotta laukaus saadaan suunnattua jyrkempään kulmaan maahan nähden. Sanomattakin oli selvää, että mahdolliset kaatorypyyt otetaan vasta jahtipäivän päätyttyä. Ajomiesten keskuudessa saattoikin kiertää kirkas pullo, sillä homma epäilemättä vaati rohkaisua.

Vuorossa oli passikorttien arvonta. Eräs paikallisista metsästäjistä laittoi huolellisesti sekoitetun nipun passikortteja lakkiinsa, josta jokainen jahtivieras nosti itselleen yhden. Kyseinen kortti määräsi passipaikan nume-

Alueen sikakanta oli runsas, tässä on tongittu tammenterhoja.

PUOLAN TYHJENNYSJAHDIT

Jahdit sijoittuvat marras-, joului- ja tammikuulle. Koska kyseessä on erikoisjahti, tarkat päivämäärät selviävät 4-6 kuukautta ennen matkaa.

Matkan hinta täysihoidolla: n. 1500 € + lento

Kaatomaksut: Villisia, metsäkaurisnaaraat ja saksanhirvinaaraat sisältyvät hintaan.

Matkan järjestäjä: B&R Hunting Oy Ltd, puh. 040 417 8807

Riistaa ylös ajavina koirina käytettiin mm. saksanmetsästysterrierejä ja itäblokkissa yleistä venäläis-eurooppalaista laikaa, joka polveutuu samasta kantamuodosta kuin karjalan karhuoira.

Siat suolistettiin välittömästi paikan päällä. Toimitukseen ei ammattimiehiltä mennyt aikaa minuuttia kauempaa.

ron sen päivän kussakin ajossa, ja se palautettiin jahtipäivän päätyttyä. Metsästystorvien soitannan jälkeen nousimme innokkaina autoon, ja jahti saattoi alkaa.

TOINEN AJO

Päivän seuraavassa ajossa kuljimme oppaan perässä muodostaen passiketjun muutaman hehtaarin kokoisin sekametsikön ympärille. Villisikojen ja kauriiden tuoreet jäljet lumessa nostivat odotukset korkealle. Passini oli ketjun viimeisenä rajoittuen suureen peltoaukeaan. Opas tokaisi lyhyesti jotain radiopuhelimeensa, ja jäi vierelleni seuraamaan jahdin kulkua. Pian torven soiton jälkeen alkoi laukauksia kuulua eri puolilta metsikköä. Tovin kuluttua pellon reunan pajukossa näkyi säpinää. Kiikarin läpi erotin pitkiä, mustia selkiä pensaiden yläpuolella. Hirviä täällä ei pitäisi kuitenkaan olla. Kohta kaksi järkälemäistä sikaa loikkasi esiin ja lähti määrätietoisesti ylittämään peltoaukeaa. Etäisyys otuksiin oli sadan metrin luokkaa. Meitä vastapäätä pellon toisella puolella oli maalaistalo, jonka siat tulisivat kohta ohittamaan. Vasta sen jälkeen ampuminen olisi mahdollista, joskin se tapahtuisi hieman takaviistosta. Jälkimmäinen sika näytti karjumaisen kulmikkaalta, joten

päätin yrittää sitä. Äkkiä opas tarttui lujasti käsivarteeni viittoen pellon alapään suuntaan ja vaatien minua juoksuun. Epäilemättä hyvää tarkoittaen hän oletti meidän pääsevän kiilaamaan eläinten eteen, tai ainakin lähemmäs niitä. Ei auttanut muu, kuin pistää juoksuksi, vaikka olisin mieluummin jäänyt paikalleni odottamaan kohta aukeavaa ampumatilaisuutta. Alkoi ankara kilpajuoksu, jossa kaikki keinot olivat sallittuja ja panokset kovia. Alkuun näytti siltä, että etäisyys eläimiin pieneni. Strategiamme toimi hyvin niin pitkään kuin siat pitivät kurssinsa. Ne eivät kuitenkaan halunneet tehdä lähempää tuttavuutta, vaan alkoivat kaartaa pois päin kasvattaen välimatkaa entisestään. Rinnakkain juoksu oli vaihtumassa peräkkäin juoksuksi, ja peli näytti pelatulta. Pysähdyimme, ja opas kehotti minua ampumaan, tausta oli nyt ainakin turvallinen. Olimme juosseet pari sataa metriä, ja pulssin hakatessa samoja lukemia tein työtä käskettyä. Ammuin kolme epätoivoista laukausta pakenevien sikojen perään, mutta ne katosivat horisonttiin vauhtia hidastamatta. Nopeajalkainen opas lähti vielä tarkastamaan jäljet, ja hän palasi päätään pudistellen. Se oli ele, jota osasinkin odottaa. Aina ei voi voittaa.

JAHDIN KULKU

Bussi kuljetti jahtiporukan paikasta toiseen ja ajomiehet ja koirat liikkuvat maastureilla. Ajot kestivät siirtymisineen keskimäärin reilun tunnin. Huonoilla tieosuuksilla bussia veti nelivetoinen traktori. Molempina päivinä suoritettiin kuusi ajoa ja puolilta päivin söimme maistuvan päivällisen. Paikalliset oppaat jakoivat passit kokemuksen tuomalla rutiinilla. Passikortti takasi sen, että ampujatiesi numeronsa, ja alueensa tuntevat oppaat jakoivat miehet paikoilleen. Jokaiselle näytettiin henkilökohtaisesti ampumasektorit, sekä selvitettiin muiden passien sijainnit. Jos passipaikalla maastonmuodot sallivat, saattoi opas antaa luvan myös kauriin ampumiseen ajon suuntaan. Näitä tilanteita oli harvassa, sillä maasto oli pääosin suhteellisen tasaista mäntykangasta. Ajoalueet rajoittuivat usein metsäautoteihin, joille passiketjut on helppo muodostaa. Passit asetetaan aina tien sen puoleiseen reunaan jossa ajo tapahtuu. Käytäntö on tuttu mm. Virossa käyneelle jahtiväelle. Suomalaiseen hirvipassiin tottunut metsästäjä hakeutuu luonnostaan tien kauimmaiselle puolelle saadakseen lisää näkö- ja ampuma-alaa eteensä. Paikallisen käytännön tarkoitus on-

Puolan metsissä liikkui isoja karjuja, mutta vain harva niistä päätyi saaliskuormaan.

kin luoda ampuma-alaa passiketjun taakse. Aseella voi turvallisesti seurata saaliseläintä kun kollegat on jo ohitettu.

Järjestäjien tarkoitus oli pyrkiä mahdollisimman moneen ajoon päivän aikana. Tuottoisa jahti on kaikkien osapuolien etu. Vieraat saavat runsaasti kokemuksia, ja paikalliset taas riistalihaa kaupattavaksi. Te-hokkuuden maksimoinnissa oli myös varjopuolensa. Ajomiehet levittäytyivät usein koirineen aseisiin passituksen ollessa vielä kesken. Irti olevat koirat ryntäilivät innokkaasti hajujen perässä ja isännät komensivat niitä takaisin. Tämä aiheutti levottomuutta riistassa, ja kauriita ja sikoja singahdelikin passiketjun läpi ennenaikaisesti. Passeihin liikkumisenkin saattoi pelästyttää otuksia pois alueelta.

Pääsääntöisesti oli lupa ampua vasta aloitussignaalin jälkeen. Aina ei torven soitto kantautunut joka miehelle asti. Tällöin voitiin radiopuhelimella jakaa tietoa. Ampuminen oli sallittua ennen aloitussignaalia silloin, kun passit olivat paikoillaan ampujan molemmin puolin. Jahdin tuloksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää hakeutua paikoilleen ripeästi ja ääneti. Vaikka passitus

on yleensä tiuha, ei eläinten tarkkoja aisteja sovi aliarvioida. Varsinkin isojen karjien pakojäljet löytyvät usein sieltä, mistä vartiointi puuttui. Päivän ajojen määrään vaikuttaa ratkaisevasti se kuinka ketterästi liikutaan passiin ja sieltä pois. Ajoneuvoja käytetään mahdollisuuksien mukaan, mutta jalan joudutaan liikkumaan myös paljon. Jos sattuma vie usein passiketjun kauimmaiseen päähän, tulee päivän aikana marssille mittaa kilometrejä. Hyvä kunto ja asianmukaiset jalkineet ovat tarpeen.

Metsäkauriita oli runsaasti liikkeellä joka ajossa. Ongelmaksi muodostui erottaa pukat naaraista, sillä joulukuussa sarvet on jo pudotettu eikä uusista ole vielä tietoaakaan. Naaraan paras tuntomerkki on peräpeilistä ulospäin törröttävä karvatupsu, kun taas uroksella on pensseli mahan alla. Tuntomerkkien varmistus jäi usein puolitiehen, kun kauris pinkoi parasta vauhtiaan. Innokkaimmat passimiehet kokeilivat arpaoneaan. Jos se ei ollut myötäinen, tilanteesta selvisi kaivamalla kuvetta kolmen sadan edestä. Hinta saattoi tuntua suolaiselta, mutta ainahan virheistä joutuu maksamaan. Paikallinen seura saisi pukin helposti myytyä seuraavana kesänä sarvipäisenä. Ensimmäisen jahtipäivän lopulla eräs passimiehistä kaatoi kuusipiikkisen saksanhirviuroksen. Kun alla oli vielä muutaman sian kaato, hän kuittasi ansaitusti jahtikuninkaan prenikan kaulaansa iltaseremoniassa. Seuraavana päivänä useankin metsästäjän edessä kävi patsastelemassa kaksitoistapiikkinen saksanhirvisonni selvästi tietoisena kiintiön täyttymisestä...

AMMATTIMAISTA TOIMINTAA

Joka ajon päätyttyä ampumistilanteet selvitettiin huolella. Kun järjestäjillä oli tarvittava tieto tapahtumista, lähdettiin uuteen ajoon. Jos saaliseläintä oli haavoitettu, niin ammattiryhmä jäi hoitamaan homman loppuun. Kaadettu riista suolistettiin heti ja kerättiin maasturin peräkärriyn. Kostrzynin jahdissa kaadettiin kaikkiaan 24 villisikaa, kymmenkunta kauriseläintä ja kaksi kettua. Ampumatilanteita oli runsaasti, sillä laukausräjähdys oli noin 150.

Puolaa ei yleensä mielletä eturivin maaksi, kun on kyse tehokkuudesta ja täsmällisyydestä. Kostrzynin tyhjennysjahti oli kuitenkin todiste siitä, että ainakin metsästys sujui ammattimaisesti kuin sotilasoperaatio. Paikallisten jahtimiesten verenerpintö taikaakin juontaa juurensa vanhasta Preussin armeijasta. ▣

AJOJAHDIN ASEET

Selkeästi yleisin asetyyppi Euroopan ajajahdeissa on pulttilukkoinen kivääri, sen jälkeen tulevat itselataavat ja kaksoisluodikot sekä yhdistelmäaseet. USA:ssa kohtuullisen suosittuja vipulukkoja ja pumppukivääreitä ei juurikaan näe vanhalla mantereella. Kaikille asetyypeille löytyy kuitenkin puolestapuhujansa, joten lienee paikallaan luoda pieni katsaus aiheeseen.

Saaliin runsauden ei pidä olla jahtitapahtuman itsetarkoitus. Silloin kun on tarvetta kannan voimakkaaseen pienentämiseen, tulisi luonnollisesti kaikki tilaisuudet pyrkiä hyödyntämään. Tämä edellyttää ajojahtitilanteessa harjaantunutta ampujaa ja optimaalista kalustoa. On selvää, ettei mikään ase voi olla joka tilanteessa paras vaihtoehto. Vaikka ajojahdin tilanteet ovatkin enimmäkseen suhteellisen nopeita ja matkat lyhyitä, voi myös joutua ampumaan kauas, erityisesti haavakkotilanteissa. ”Tyhjennys”jahdeissa, joissa villisikoja esiintyy suurina laumoina, onkin aseensijainen ominaisuus suuri patruunakapasiteetti.

Pidänkin parhaana valintana sylinterilukkoista ja irtolippaallista kivääriä vähintään yhdellä, mieluummin useammalla vaihtolippaalla. Lipas on kiinteää makasiinia kätevämpi silloin kun ajoja on useita saman päivän aikana. Toisaalta esimerkiksi viiden patruunan kapasiteetilla voi lippaan tyhjennyksen jälkeen jo pitääkin uudelleentäyttämisen mittaisen tauon ja jos sinä aikana joku sika pääsee livahtamaan, suotakoon se sille. Sylinterilukkoisen aseensija on myös ”kaikkiruokaisuus” latausten suhteen verrattuna vaikkapa itselataavaan (häiriöt) tai kaksoisluodikkoon (piippujen käynti keskenään). Sen verran harjaantuneisuutta tarvitaan sylinterilukkoisellakin, ettei asetta lasketa joka laukauksella olalta lukkopultin liikuttelun takia. Tulinopeuden maksimoimiseksi kannattaa valita suoravetolukko.

Kaksoisluodikko on erittäin suosittu ja sillä voikin ampua kaksi laukausta nopeammin kuin monella muulla asetyypillä. Puolan jahdissa naapuripassiin jolkotteli jonossa seitsemän samankokoista villisikaa. Tuplakiväärillä varustautunut passimies ampui ensimmäistä sikaa kuolettavasti, mutta koska se ei heti kaatunut, tyhjensi hän siihen toisenkin piipun. Kuusi sikaa jatkoi matkaansa, mutta passimiehen ”eväät oli jo syöty”. Harvempi hallitsee kaksoisluodikon uudelleenlataamisen kuin harjaantunut suurriistanmetsästäjä Afrikassa tuikkaamalla sormien välissä olleet uudet patruunat yhtä aikaa pesiin. Lataamisen nopeutta ajatellen tuplan patruunoiden tulee olla laippakantaisia ja aseessa mielellään ejektorit. Jos ”varapatruunat” ovat hyvin käden ulottuvilla, pystyy pienellä harjoittelulla jo kohtuulliseen latausnopeuteen ja em. tilanteessa neljän laukauksen ampuminen olisi jo mahdollisuuksien rajoissa.

Moni vierastaa itselataavaa puhtaasti tunnesyistä ja osa pitää aseensija toimintavarmuutta kyseenalaisena. Puolassa, kuten lähes kaikissa muissakin Euroopan maissa, saa itselataavan ladata vain kolmella patruunalla, joista yksi on jo piipussa. Tulivoiman lisääminen kulminoituu lippaanvaihdon nopeuteen olettaen että valmiiksi täytettyjä varalippaita on matkassa. Itselataavan laukaisu ei juuri koskaan ole pulttilukkoisen tasoa, mutta ajojahtitilanteissa seikkalla ei ole ratkaisevaa merkitystä.

Yhdistelmäaseista haulikkorihlaa voi verrata suoraan tuplakivääriin ja drillingillä päästään oikein valituin piipuin/kaliiperein itselataavan rajoitettuun kolmen laukauksen nopeuteen. Uudelleenlataaminen käy harjoittelemalla samaa tahtia kuin itselataavalla lippaan vaihto.

Vipulukoiset aseet herättävät monissa nostalgisia tuntemuksia eikä ihme, kun huomioidaan konstruktion pitkä ikä ja aseensija esiintyminen elokuvissa ’lännen valloituksen’ aikakaudella. Vipulukko samoin kuin pumppukivääri on kuitenkin yksi nopeimmista asetyypeistä käyttää ja useissa malleissa patruunakapasiteetti voi olla suurikin, erityisesti putkilippaallisissa. Myös nämä viimeksi mainitut asetyypit pääsevät oikeuksiinsa vasta harjaantuneen käyttäjän käsissä.